

NAŠA MOČ

MESEČNIK ZA ČLANE VZAJEMNE ZAVAROVALNICE V LJUBLJANI

Izhaja dvanaajstkrat na leto. — Celoletna naročnina za člane Vzajemne zavarovalnice 1 din, za vse ostale 16 din.

Izdaja: Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani. — Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva c. 19. Telefoni: 30-21, 30-22, 30-23, 30-24.

LETNIK VI.

APRIL 1941

ŠTEV. 4

Dr. Josip Dermastia:

Proč s samopomočmi

O škodljivosti samopomoči se je v javnosti že mnogo govorilo in v časopisih tudi že veliko pisalo, vendar se zdi, da še vse premalo, kajti v našem ljudstvu še ni popolnoma prodrlo mišljenje, da so samopomoči skrajno nevarni zajedalci, ki pijejo kri najrevnejših slojev našega naroda.

V izogib vsakemu nesporazumu takoj podarjamo, da imamo v mislih samo špekulativne samopomoči in da izključujemo tako zvane stanovske ali profesionalne, katerih poslovanje je omejeno na določen krog oseb v vzajemnih službenih ali stanovskih zvezah — kakor so samopomoči profesorjev, učiteljev, sodnikov itd. Take samopomoči ne pridobivajo članov po plačanih agentih. Pripadniki posameznega stanu pristopajo iz stanovske zavesti in trdnega prepričanja, da bo zagotovljena in pričakovana pomoč ob smrti družinskega člana zanesljivo, pošteno in takoj izplačana. Člani, katerih število sorazmerno ni posebno veliko, se kot stanovski tovariši med seboj dobro poznajo in prav zaradi tega vedo, komu smejo zaupati upravo, da ne pride do zlorab.

V mislih imamo torej samo špekulativne samopomoči — to so tiste, ki so jih brez ozira na korist splošnosti izključno samo iz koristoljubja in lastnega udobja v raznih pravnih oblikah ustanovili posamezniki, ki vedno niso imeli najčistejše preteklosti. Po objavi zakona o gospodarskih zadrugah so jih preoblikovali v zadruge, ki jih smatra naše ljudstvo za splošno koristne ustanove. Izbrali so si zadržno obliko prav zaradi tega, da z njo pridobe na zaupanju pri ljudeh in jih laže varajo. Po drugi strani so pa ustanovitelji smatrali zadruge za najprimernejšo ustanovo, v kateri so najlaže prišli v upravo in gospodarili brez nadzorstva. Da ljudstvo še bolj omamijo, označujejo v reklamnih letakih in inseratih svoje samopomoči za prave zavarovalnice malega človeka. Cele jate agentov, med katerimi so bili in so še tudi temni elementi, so razposlali po mestih in deželi, da z vsemi dopustnimi in nedopustnimi sredstvi pridobe čim več članov brez ozira na pripadnost stanu in sorodstveno raz-

merje z zavarovanimi osebami. Posli so šli dobro in člani so nakazovali pristopnine in tekoče prispevke. Denarja je bilo v izobilju in člani uprave so ga znali dobro uporabiti v svojo korist. Določili so si mastne nagrade in plače ter zaračunavali neprimerno visoke stroške za potovanja, ki pogostokrat sploh niso bila potrebna. Ko so pa začeli nastopati smrtni primeri, so samopomoči nekaj časa izplačevale posmrtnine, potem pa je zmanjkalo denarnih sredstev za izpolnitev posmrtninskih obvez. Člani so izgubili svoje pošteno plačane prispevke, ki so si jih prislužili s trdim delom in mnogokrat naravnost od ust pritrkali. Škoda, ki so jo na ta način utrpeli člani, gre v težke milijone.

Tako je bilo pri propadli Vzajemni samopomoči v Ljubljani, pri propadli Samopomoči v Splitu in pri drugih špekulativnih samopomočih, ki jih tukaj ne navajamo.

Isti potek je bil tudi pri Vzajemni humanitarni zadrugi v Beogradu, ki je skrhalala prav v zadnjem času, in člani uprave sede sedaj v zaporu.

Ze sama ustanovitev imenovane samopomoči ima čudno zgodovino. V Zagrebu sta bili dve samopomoči: Jednota in Socialna gospodarska zadruga, ki sta zaradi nesolidnega dela ostali marsikomu zelo v žalostnem spominu. Ko so omenjenima zadrugama postala v Zagrebu tla prevroča, sta prenesli svoj sedež v Beograd, kjer sta se združili v novo samopomoč z blestečim imenom: Vzajemna humanitarna zadruga. Poslovanje je tudi pri novi samopomoči ostalo tako, kakršno je bilo pri obeh samopomočih, iz katerih je nastala in kakršno je pri špekulativnih samopomočih sploh običajno. Denar iz prispevkov se je porabil za mastne nagrade in bogate plače ter visoke potne stroške. Pri nastopu smrtnih primerov ni bilo denarja za izpolnitev posmrtninskih obvez napram članom. Člani uprave sicer danes čakajo v zaporih zaslužene kazni, toda ubogim ljudem s tem ne bo poravnana škoda, ki gre v milijone.

Pri vsem tem je pa posebno žalostno, da so ustanovitelji špekulativnih samopomoči ponajveč slovenskega porekla in da je bilo

Obilo božjega blagoslova in miru

želijo zavarovancem,
čitateljem in prijateljem

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani,
uredništvo in uprava „Naše moči“.

Karitas zavarovancem in plačnikom!

Zopet se obračamo na naše zavarovance in plačnike z vljudno prošnjo. Naši inkasanti se od časa do časa pritožujejo, da morajo k nekaterim plačnikom hoditi po denar za mesečne prispevke za KARITAS po dvakrat, pa tudi še večkrat. Prosimo vas, da inkasantom vedno pripravite denar že za prvi obisk, da mu ne bo treba ponovno vas nadlegovati. Prispevek je itak treba poravnati in je potem za inkasanta najprikladnejše, da mu izročite prispevek takoj prvič, ko se oglasi pri vas. Inkasantu niti ni ljubo, da vas mora ponovno nadlegovati, ne glede na to, da mu s tem prihranite nepotrebno pot, kajti obiskati mora ne samo vas, ampak tudi še mnogo drugih plačnikov, ki jih je včasih sto in tudi tisoč in še več.

Poudarjamo, da so mesečni prispevki plačljivi po pravilih vsak mesec za naprej in ne za nazaj in to prvega v mesecu. Ker pa inkasant ne more obiskati vseh plačnikov prvega v mesecu, pride k nekaterim pozneje. Dogovorite se z inkasantom za dan in čas, ki je vam najbolj prikladen in gotovo bo z veseljem ustregel vaši zadevni želji ter prihajal po denar na dogovorjeni dan in ob dogovorjeni uri. Tega dogovora se je treba potem seveda držati.

Ker nam mora inkasant poslati denar in obračun čim prej, mu določite dan za inkaso v prvi polovici meseca, nikakor pa ne pozneje. Prosimo torej prav vljudno vse zavarovance in plačnike, da upoštevate to upravičeno prošnjo naših inkasantov.

KARITAS, Ljubljana.

NE VEMO NE URE NE DNEVA...

V zadnjem času je »KARITAS« med drugim izplačala

cele zavarovalne vsote

ob smrti sledečih članov in članic:

Domine Friderika, Maribor, Ruška 49.
Dr. Jesenko Gregor, Celje, Razlagova.
Rečnik Andrej, Slivnica pri Mariboru 24.
Krempl Jurij, Zg. Zerjavce 91, p. Sv. Lenart.
Kumer Alojz, Strmec 4, p. Sv. Urban pri Ptuj.
Weinwurm Jožefa, Godič 27, p. Kamnik.
Krančan Jakob, Hudi kot 46, p. Ribnica na Poh.
Sedlašek Ivana, Sv. Kungota 1.
Demšar Marija, Velenje 40.
Zavrl Marija, Svibno 20, p. Radeče pri Zidanem mostu.
Hofer Jože, Ruše 236.
Malatič Etelka, Murska Sobota, Lendavska 32.
Amon Pavla, Ljubljana, Švabičeva 15/IV.
Krne Marijeta, Ljubljana, Celovška cesta 42.
Cerneza Ana, Zgor. Voličina 18, p. Sv. Lenart v Slovenskih goricah.
Zumer Ivana, Olševik 53, p. Predvor.
Belovič Josip, Dol. Lendava, dr. Slaviča ulica.
Suster Vincene, Šešče 61, p. Sv. Pavel pri Preboldu.
Dolinar Marija, Zabukovec 30, p. Griže.
Zemljarič Ivana, Janžev vrh 40, p. Slatina-Radenci.
Lašina Frančiška, Češnjica 5, p. Zeleniki.
Lederer Ivan, Maribor, Počehova 18.
Gobec Ivan, Dol. Počehova 4, p. Pesnica.
Osojnik Marija, Gor. Radgona trg 51.
Vogrin Alojz, Rotman 51, p. Jursinci.
Tabor Marija, Zagorje 30 ob Savi.
Beranič Neža, Sp. Jablanec 14, p. Cirkovec.
Kac Marija, Rogoza 38.
Grošelj Marija, Trbovlje II. 125.
Kozamernik Marjana, Vnanje Gorice 87, p. Brezovica.
Jerič Ivana, Ljubljana, Karlovska 15/I.
Puchmeister Josip, Na Gaju 49, p. Zg. Sv. Kunigota.
Križnar Frančiška, Vodice 114.
Trpin Jerica, Vevče 46, p. D. M. v Polju.
Livk Alojzij, Tržišče na Dol. 29.
Češnovar Ivan, Vič 6.
Kešner Ivana, Cerklje na Gor. 62.
Kos Terezija, Ljubljana, Sv. Jerneja 24/III.
Pregled Marija, Stiška vas 19, p. Cerklje na Gor.
Špalir Jakob, Maribor, Mlinska 47.
Pinžgar Katarina, Varoš 8, Makole.
Wölfling Albina, Ljubljana, Gosposvetska cesta 13.
Dobrota Anton, Ljubljana, Moste, Bezenškova 38.
Slaček Anton, Dolgi vrh 10, p. Laporje.
Mlakar Marija, Gruškovje 59, p. Sv. Andraž pri Ptuj.
Marinko Marija, Vevče 23, p. D. M. v Polju.
Sajovic Marija, Ljubljana, Fugnerjeva 6.
Ažman Josip, Žeje 3, p. Podbrezje.
Zdešar Elizabeta, Dolenja vas 15, Polhov Gradec.
Hojnik Alojz, Maribor, Pobrežje, Nasipna 38.
Čop Janez, Sv. Križ nad Jesenicami 17.

Dvojno zavarovalno vsoto je KARITAS izplačala ob smrti sledečih zavarovancev:

Dr. Sadnik Bruno, Celje, Cankarjeva 10.
Rotar Miha, Praprotno 21, p. Hrastnik.
Stančević Branko, Cortanovci.
Polane Franc, Ježica 24.
Kajdiž Franc, Vrhpolje 24, p. Kamnik.

Brezplačno sozavarovano vsoto je KARITAS izplačala p. oceniku CT zavarovanemu staršem ob smrti 4 letnega Gonga Maksimilijana, Ruta 30, p. Fala; 5 letnega Jauniga Antona, Sv. Lovrenc na Poh. 88, in 7 letnega Ažbete Janeza, Ljubljana, Vodovodna cesta 50.

»KARITAS«

na ogromni škodi, ki so jo špekulativne samopomoči povzročile, najbolj prizadeto ravno slovensko ljudstvo. Ni se torej čuditi, da se je slovenskemu narodu očitalo, da so špekulativne samopomoči prava slovenska specialiteta.

Dolžnost vseh, ki ljubijo slovenski narod in naše pošteno ljudstvo, mora biti, da se čimprej zbrise ta madež na telesu slovenskega naroda in da se prepreči nadaljnje izkoriščanje slovenskega ljudstva po špekulativnih samopomočih. Geslo vseh poštenjakov mora biti: PROČ S SAMOPOMOČMI!

Hvaležni smo vladi, da je izdala pravilnik o ustanovah človekoljubnega značaja ali po naše o samopomočih z dne 18. januarja t. l., ki je bil objavljen v Službenem listu

Janez Kremen:

Podneti ogenj na ognjišču!

Da bo toplo in prijetno med družino, da jo bo ogreval dih bratovske, materinske in očetovske ljubezni, dih ognja, katerega iskra nikoli ne ugasne. Da se ob tem ognju okrepijo naše duše, da se raznežijo naša srca in da vsi otroci zajamejo iz tega neusahljivega studenca moči za težav polno življenje, ki je tu in ki postaja z vsakim dnem bolj težavno. Da si bodo zbrali neprecenljivih moralnih vrednot in da bodo utrjeni in zdravi stopili s to silo v življenje. Da bodo varovali ljudske svetinje, narodno tradicijo brezpojojno ohranili in pospeševali. Da bodo šli z živo voljo in pogumom v borbo za pravično stvar. Da bo gorela v njih poleg ljubezni do matere in očeta tudi ljubezen do grude; tista silna in verna ljubezen, ki žrtvuje kri za svojo grudo, ki ji je kakor svetinja. Ljubezen, ki tudi v najbolj temnih dneh ne pozna malodušja, temveč gleda vedno naprej z jasnimi in vedrim čelom.

Trije bratje živimo pod skupnim krovom, prav kakor pred tisoč leti ob času popolne svobode naših dedov, ki so živeli v zadrugah. Nekaj najlepšega, plemenitega in krščanskega je, ako se bratje ljubijo in v složnosti živijo. Peter je tu s svojo družino. Marko s svojo in Janez s svojo. Ti, jaz in on. Najobilnejšo in najbolj blagoslovljeno družino ima Peter, obilno in blagoslovljeno ima tudi Marko, Janez pa nima sicer tako številčne, a tudi njegovi otroci so žilavi in zdravi. Da bi se nikoli ne sporekli med seboj, tega ne moremo zahtevati, kajti pridejo marnje in težave, in razne nevšečnosti — pa padejo kaki očitki ali kaka zlovoljna beseda, no, saj to ni nič hudega, zato ne bomo drug drugega gonili pred sodnika. Včasih se sporečejo otroci med seboj, se zlasajo ali se celo potolčejo po nosu; no, zastran tega si ne bomo razkopavali hiše. Nekoliko potrpiš ti, nekaj spravim jaz milo za drago, nekaj pa utrpi on. Da bi pa šel eden izmed nas morda k zavidljivemu sosedu tožiti svoja dva brata, pa proti njima šuntal soseda, češ da naj pride in jima zažge hišo, grunt pa jima razkoplje! Ali ste že kdaj slišali kaj takega? Ne, to bi bilo naravnost nezaslišano početje! Sam sebi bi šel izdajalski brat rušiti dom in streho zažigati svoji družini nad glavo.

Pomislite, vsakdo izmed nas treh ima ograjen vrtič in hlev, lastne njive, ki jih sam obdeluje, sam orje, seje in sam žanje, dasi je bilo včasih tako, da so eni orali, drugi pa želi, danes pa ni več tako. Vsakdo izmed treh

103/41. Pravilnik zelo omejuje delovanje samopomoči, v členu 15. prepoveduje pridobivati člane po agentih in stavlja samopomoči pod nadzorstvo trgovskega ministrstva, ki se po določbi člena 3. lahko prenese tudi na bansko upravo.

Naša banska uprava, ki je vedno kazala veliko ljubezen do revnega ljudstva, bo brez dvoma vse storila v njegovo zaščito ter bo z vso strogostjo in z vsemi sredstvi, ki jih ima na razpolago, izvedla prepoved pridobivanja članov po agentih. Samo s strogo in dosledno izvedbo te prepovedi v zvezi s strogimi revizijami bo mogoče zadati smrtni udarec špekulativnim samopomočim in tako zatreti škodljivi plevel na našem narodnogospodarskem polju.

bratov ima torej lasten grunt vendar pa vse skupaj spada k zadrugi rodovincev, ki živijo pod skupnim krovom hiše očetove, kjer gori večni ogenj na ognjišču in kjer se peče kruh za tri brate in njih družine. V hiši rodovincev, kjer se goji vera očetov in kjer se razlega blaga in miloglasna beseda materina. Čemu bi se srdil Marko nad Petrom ali Peter nad Markom ali Janez nad tem in onim? Le čemu bi se grenili življenje in se psovali zastran stvari, ki se prav lahko po pameti uredijo! Vsakdo ima pač svoje težave in tudi svoje slabosti. Mar misliš, Marko, da si ti res brez vsake krivde in da nimaš nobenih slabih lastnosti, ko očitaš vse slabo le Petru? Res je napravil Peter že marsikatero zdrabo v hiši, vendar le ni tako slab, kakor ga ti sodiš. Zelo je sebičen res, briga se predvsem zase, a skupni naš krov mu je pa le močno pri srcu. Ti si tudi sebičen, Marko, samo nase gledaš, samo svoje njive vidiš, te naj bodo ognjone, in nič ne pomisliš na njive bratov, nič te ne zanimajo. Samo v svoje ograde si zaverovan, na Petrove in Janezove se nikoli ne ozreš, kakor da te ne zanima, če so zorane ali ne. Kaj se torej toliko zgleduješ nad Petrom in njegovimi slabimi lastnostmi? Sicer ga je tudi Janez že tu in tam polomil, toda nič mu ne očitam, in tebi tudi nič, Marko, Petru tudi ne, saj je bilo že toliko neznanke preklarije v naši hiši, vsa leta smo si grenili življenje, in zadnji čas je, da se naseli v našo ljubljeno hišo mir in da posijejo noter topli sončni žarki. E, res ne bi bilo treba, da smo si toliko let zagrenili, ko bi vendar lahko živeli v najlepši sreči in uživali življenje kakor ga nam je sam Bog dodelil.

Ali ne vidite, ali ne razumete, bratje, da smo se sešli po tisoč letih prav tu, kjer smo se pred tisoč leti razšli? Saj nas ni združila morda kaka diplomatska poteza, temveč nas je združil življenjski pogoj, nas je povezala usoda, povezala nas je božja roka. Nerazdružljivi smo, za večno združeni. To naj pomislijo Janez, Marko in Peter, posebno v teh težkih dneh, ko nam preti nevarnost iz dneva v dan. Ne z malodušjem, ne z mlačnostjo, ne z bojznijo ne bomo obvarovali svojega doma pred zlom, temveč s srčnostjo, pogumom in odločno voljo bomo odbili nevarnost. Ne klonimo, ne plašimo se, temveč bodimo budni, vedno pripravljeni, zjutraj in opolnoči!

Ti in jaz in on. Podnetimo ogenj na ognjišču, da bodo gorela naša srca, da bodo trdne naše misli, da bodo složna naša dejanja!

Pot do blagostanja. Prvi trgovec: »Sto poti je, po katerih je mogoče priti do blagostanja.« — Drugi trgovec: »Toda samo ena je poštena!« — Prvi trgovec: »In katera je ta?« — Drugi trgovec: »Saj se mi je zdelo, da je ti ne poznaš.«

O velikih začetnicah. Učitelj: »Tonček, povej, kdaj pišemo z veliko začetnico?« — Tonček: »V začetku stavka, potem, potem pri stvarih, ki jih cenimo in spoštujemo...« — Učitelj: »A, zato pišeš v nalogi torto z velikim T.«

E. Bojc:

Josip Stritar

(Ob 105-letnici njegovega rojstva.)

Kdo bi tajil, da ni bil Stritar vsaj eno polno desetletje (1866—1880) in čez vodilna slovenska slovstvena osebnost, ki je bila močna dovolj, da je držala v sebi os vsemu takratnemu našemu književnemu in s tem tudi kulturnemu stvarjanju? Bil je tedaj prvi bojevnik in tudi zmagonosec mladostvenstva, ko je vzel na svoj ščit umetniško vrednoto Prešerna in jo visoko dvignil nad idole staroslovenstva (Koseski!) Tega odločilnega dejanja je bil zmožen le on, ki je bil tedaj najboljši poznavalec in ocenjevalec umetniškega dela in je kot človek pravega okusa utrl pot mlajšim rodovom. Oglejmo si nekoliko njegovo življenje in delo ob tej priliki!

Josip Stritar se je rodil v Podsmreki pri Velikih Laščah dne 6. marca pred 105imi leti. Po dovršeni gimnaziji v Ljubljani je odšel — kakor vsi tedanji naši izobraženci — na Dunaj, kjer se je kmalu udomačil kot malokdo in prebil večino svojega življenja. Bil je profesor za klasične jezike (od 1875 do 1901). Umrli je v visoki starosti 87. let v Rogasški Slatini v hiši, ki mu jo je v znak hvaležnosti poklonila domovina. V šoli je bil Stritar odličnjak in kot tak si je tudi na Dunaju kmalu našel zaslužka kot domači učitelj in književnik, tako da je mogel oskrbeti v 70. letih zaslužek tudi sorojaku in krajanu ter prijatelju Levstiku, ki se mu je takrat slabo godilo.

Stritar je pričel s pisateljevanjem že v gimnaziji, a se je pozneje oglasil šele po 30. letu, ko je bil že razgledan po klasičnem slovstvu in po takratnem književnem svetu, da je bila njegova beseda sedaj tem tehtnejša in udarnejša, ko se je postavil na čelo boja proti Staroslovcem z uvodom v Prešerna, ki ga je napisalo njegovo večje kritično pero ter z znamenitimi Kritičnimi pismi, ki so s svojo odločnostjo in udarnostjo tako značilno zaključili skozi desetletje izhajajoči Slovenski glasnik (1858—68). L. 1868. je skupno z Levstikom in Jurčičem izdal slovstveni zbornik »Mladiko« in prispeval vaško povest »Svetinovo Metko« (odlomek iz njegovega romana »Zorina«), »Prešernov god v Eliziju« ter balado »Izgubljeni sin«. Naslednje leto je izdal zbirko svojih pesmi. Te in tudi kasnejše njegove pesnitve, ki jih najdemo v njegovem dunajskem »Zvonu« (1870, 76—80.) in njegovi ogorčeni »Dunajski soneti«, ki so izšli posebej, kažejo, da se je učil mnogo pri Prešernu, pa tudi pri mladem Levstiku. Najboljše so njegove »Popotne pesmi«, kasneje prevladajo pri njem vzgojni nagibi in njegovi spisi so večinoma poučnega ter miselnega značaja. Značilnost njegovega umetniškega nazora je svetožalje, ki izvira iz njegovega osebnega spoznanja neskladja med idealom in svetom. To njegovo svetobolje ki se odraža iz njegovih del, ga je kasneje osamilo

in priklicalo na dan rod realistov (Jurčič, Kersnik, Aškerc, Tavčar i. dr.) pri Ljubljanskem zvonu (od l. 188 dalje).

Stritar je bil torej pesnik, pisatelj, kritik in slovstveni vzgojitelj. Kot pisatelj je razen čustvenega romana »Zorina« in prav tako kasneje sebe upodablajočega »Gospoda Mirodolskega« napisal še »Rosano« in »Sodni kove« ter petdejanko »Logarjeve«. Stritar je poznal vse zapadnoevropske jezike in njih književnosti in je po tej svoji slovstveni izobraženosti prekašal vse svoje sodobnike, ki so se vsi — tudi Levstih in Jurčič i. dr. obračali k njemu kot veččaku po nasvete. Imel je dar finega jezikovnega čuta, blagozvočnega jezika, kar vse ga je usposabljal za najboljšega stilista in kritika. Podobno kakor Levstik je tudi on spoznal, da je kritika v tisti dobi posebno potrebna. Razlagal je umetnost in lepote pojne in v pismih (»Kritična pisma«) povedal, kaj je posebno treba našim pesnikom, kdo, kako in kaj naj poje. To slovstveno vzgojno delo je še nadaljeval v »Literarnih pogovorih«, »Novih poth« in »Dunajskih pismih«. Njegova je bila tudi zamisel »Klasja«, kjer naj bi s pomočjo svojih sodelavcev Levstika in Jurčiča izšla zbirka važnejših slovenskih leposlovnih del in ki mu je na prvo mesto postavil Prešerna. Razen omenjenih dveh pa so sodelovali ob njem v Zvonu še Gregorčič, Levec, Kersnik, Celestin in Šuklje.

Poleg omenjenih večjih del je Stritar spisal še več krajših zgodb, dramskih slik in črtic. Vse nam pričajo o pisateljevi duhovitosti, šegavosti, bistrosti in čutečnosti, zlasti do trpečih in nesrečnih. Stritar je bil na splošno mirne in blage ter obzirne narave, a svojo jezo nad klevetniki je izlival v ostrih puščicah in odkritem boju. Levstik ga je čislal, ker je videl v njem estetičen, izobražen čut, bister um in znanje na vse strani, in ga je pritegnil k slovstvenemu delu, za katerega ga je usposabljal lahek in prijeten slog, neprisiljena beseda, vzeta iz domačih, ljudskih ust. Tako je dosegel trojni namen, ki si ga je pri pisateljevanju postavil: izobraževal je slovenski jezik, branil slovenske narodnost in vzgajal narod. Saj so znani njegovi številni reki in nauki, ki jih zna naše ljudstvo na pamet. kakor: »Šest dni pošte-nega dela, potem bo nedelja vesela, Zganje pomori jih več, kakor kuga, glad in meč. Nazadnje bomo vendar rekli, da najboljši kruh so mati pekli. Ko stari govore, otroci naj molče. Naj človek pol sveta obteče, najboljši kruh doma še peče. Pridnost več velja nego kup zlata; znane so njegove šolske pesmi: »Mladi vojaki«, »Oba junaka«, »Zabja svatba«, njegove številne uganke, njegove daljše pesnitve, zlasti »Popotne pesmi«, »Turki na Sle-viici«, »Rajac«, basni itd.

Beli in zdravi zobje SARG^{ov} KALODONT proti zobnemu kamnu

Veseli dogodki

V zadnjem času je KARITAS izplačala po 100 din naslednjim novorojenčkom:

Resman Jožef, Begunje pri Lescah.
Ropret Stefan, Slap 111, p. Tržič.
Udir Marjan, Koroška Bela, p. Sl. Javornik.
Zirovnik Andreja, Verd 12, p. Vrhnika.
Safran Erika, Maribor, Židovska ulica 2.
Hafner Pavel, Tržič, Za Virjem 12.
Pirš Olga, Sneberje 49, p. D. M. v Polju.
Kogej Jakob, Leskovec 28, p. Slov. Bistrica.
Mali Viktor, Rodine, p. Zirovnica.
Hafner Jernej, Seničica 27, p. Medvode.
Suštar Marija, Ljubljana, K Božjemu grobu 3.
Zorman Brigita, Kamnik, Šmarca 76.
Pogačar Stefanija, Radomlje 11.
Goligrane Julijana, Dravograd 65.
Bregovar Tomaž, Zagorje ob Savi 135.
Hribar Frane, Ihan 5, p. Domžale.
Kristavčnik Marija, Drešinja vas 27, p. Po-trovec.
Kompolšek Feliks, Store.
Grafenauer Nikolaja, Ljubljana, Koroška 16.
Mencinger Anton, Boh. Bistrica 139.
Bernard Frančiška, Boh. Bela, Kupljenik 7.
Smole Pavel, Kamnik 69, Preserje.
Hrovat Anton, Vrbo 29, p. Sv. Jurij ob J. ž.
Sušnik Ivana, Polhov Gradec, Belo 2.
Jekovec Milena, Žigana vas 48, p. Križe pri Tržiču.
Jaunig Jožeta, Sv. Lovrenc na Pohorju 88.
Salmič Jožeta, Gorenja vas 2, p. Leskovec pri Krškem.

Po posebnih dodatnih zavarovalnih pogojih za zavarovanje KARITAS sta poleg tega tudi oče in mati novorojenega otroka oproščena enome-sečnega prispevka. Te ugodnosti so deležni samo že nad eno leto zavarovani starši in njihovi otroci.

KARITAS.

Zavarovancu, ki je vse imetje zaupal za-varovalnici, je plačilo premije njegov biti ali ne biti!

P. n.

Vzajemna zavarovalnica,
oddelek KARITAS,

Ljubljana.

Podpisana se zahvaljujeva
za izplačilo 100 din ter za
oprostitev enomesečnega pri-spevka, kar ste podarili ob
rojstvu najinega sina.

S spoštovanjem

KAZIMIR in ANA HAFNER, s. r.
Medvode.

Pomen radia za trgovino, obrt in industrijo

Menda ni prav nobene panoge sodobnega življenja, ki bi se ne okoristila z radiofonijo. Posebej pa še moramo poudariti velik pomen in vlogo radia za trgovsko, obrtno in industrijsko panogo. Povsod tam, kjer je organizacija radiofonije šla za tem, da zajame radio v svoj spored celotno življenje tega ali onega naroda ali države, vidimo, da so se s tem povsod v prvi vrsti okoristili tudi trgovstvo, obrt, industrija in gospodarstvo sploh.

Po radiu poslušate predavanja s področij o vsakdanjih gospodarskih in drugih vprašanjih, ki zadevajo narodno gospodarstvo kot celoto in posamezne veje celotnega gospodarskega življenja. Vprašanja o proizvodnji, o notranji in zunanji trgovini, o izvozu in uvozu, vprašanja iz finančnega področja: razne davščine, takse, trošarine, carine, poslovni računi, knjigovodstvo, reklame, oznaka itd., navodila za male obratovalnice, statistike o prevozu, o tujem prometu, o devizah in denarnih vrednostih, o važnih zgodovinskih dogodkih, ki odločilno vplivajo na gospodarsko življenje itd., o vsem tem poroča radio.

Redni gospodarski, kmetijski, trgovski in industrijski pregledi, ki jih poslušate v radiu, vam omogočajo razgledanost v omenjenih področjih, dajejo vam nasvete, navodila in vas v poljudni in lahko razumljivi obliki poučujejo o težjih vprašanjih.

Dasi niso te oddaje pri nas tako sistematično urejene, kakor n. pr. v velikih državah, razmeroma nudijo vsakemu trgovcu, obrtniku in industrialecu dovolj vpogleda v sodobno gospodarsko življenje pri nas doma in v inozemstvu, zlasti v tistih državah, s katerimi smo v večjih gospodarskih odnosih.

Ob vsem tem vidimo, kako važno in pomembno vlogo vrši radio v narodnem in gospodarskem življenju, kako veliko koristnega nudi svojim poslušalcem tudi s tega področja. Dober trgovec, obrtnik in gospodarstvenik sploh cenijo te radijske oddaje, ker se zavedajo, kolikšne koristi imajo od njih.

Cim bo pri nas radiofonija dobila še ugodnejše pogoje za razvoj, bo naš radio posvečal še več skrbj gospodarskim oddajam, predavanjem, navodilom, tečajem i. p. Potrebno pa je, da k temu pomagajo trgovci, obrtniki in industrialeci, ki bodo od takih oddaj imeli še več koristi, kakor jih že imajo. Trgovci, obrtniki in industrialeci, ki ni danes radijski naročnik, nikakor ne more biti o vsem tako poučen, kakor tisti, ki ima radio in redno posluša gospodarske oddaje. Vsak od teh pa lahko sam sodeluje pri gospodarskih radijskih oddajah z vprašanji, nasveti in predlogi, ki jih pošlje predavateljem v radiu. Tako mu radio nudi še večjo korist.

Spričo vsega tega bi moral in tudi mora biti sleherni slovenski trgovec, obrtnik in industrialec radijski naročnik. Na ta način pospešuje napredek radiofonije, veliko koristi sebi in skupnemu narodnemu gospodarstvu.

Preizkušen redilni prašek

„Redin“ za prašiče

Pri malih prašičkih pospešuje Redin prašek hitro rast, krepi kosti in jih varuje raznih boleznih. Večji prašiči pa se čudovito hitro redijo in dobro prebavljajo. Zadostuje že 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zav. 8 din, po pošti 19 din, 3 zav. po pošti 35 din, 4 zav. po pošti 43 din. Mnogo pohvalnih pisem. Pazite: pravi Redin se dobi samo z gornjo sliko.

Prodaja drogerija Kanc, Ljubljana, Židovska ul. 2

Na deželi pa zahtevajte Redin pri Vašem trgovcu ali zadrugi, ker si prihranite poštino.

Znamenje poklica. Mati: »Že šestkrat sem te poklicala, a se mi ne oglasiš. Res ne vem, kaj bo iz tebe!« — Sinko: »Natakar bom, mama!«

Odkritosrčen odgovor: Učitelj je hotel poizvedeti, če morda njegovi učenci, ki so v šoli slabo napredovali ne plijejo doma žganja. Pa vsi so pritrdili, da jim ga res starši dajejo. Le eden je rekel, da ga letos še ni pil. Učitelj: »No, to je lepo, da je v razredu vsaj ena izjema.« Pa se oglasi dotični učenec: »Veste, gospod učitelj, pri nas še nismo kuhali.«

Stritar je bil pesnik mehke duše, rodoljub, zaščitnik živali, usmiljen, odkrit, pošten, darežljiv (do Levstika!), zvonar naše prave prosvete, preroditelj naše književnosti. Bil je pa tudi navdušen Slovan in se je krčevito zavzemal za enakopravnost Slovanov v dobi uporov v Bosni proti Turkom in v dobi okupacije. Tedaj je Stritar povzdignil svoj glas v obraz Evropi, da zaščiti južnega slovenskega brata: »Kje bratoljubje imaš, govori Evropa, Evropa! Ti pobeljen si grob; vse je

Dr. Maks Wraber:

Narava odpira svojo lekarno

Spet se vrača pomlad v deželo. S tajnimi ključi odpira vrata božje lekarne in nas dobrohotno vabi, da vstopimo in si po mili volji nabereimo zdravil za dobro zdravje. Nikoli nismo zdravljenja tako potrebni kakor v pomladanskih dneh, ko so zaradi neprimerne zimskega načina življenja in prehrane telesne težave na dnevnem redu. Pomlad prinaša zdravje in novo življenje. Sončni žarki nas ogrevajo, novo ozračje nas preveva, prve cvetice ozelene in se razcvetajo ter nam ponujajo svoj zdravilni napoj. Nerazpoloženje, malodušnost, čemernost, črnogledost in druge neprijazne spremljevalke mrke zime nas zopet zapuščajo, vrača se nam veselje do dela in življenjsko upanje. Mnogo nam do tega pripomorejo pomladanske cvetice, ki nas s svojo lepoto duševno razvedrujejo, s svojimi zdravilnimi sokovi pa telesno prenavljajo in krepe.

Nekaj dobrih pomladanskih zdravilnih rastlin smo opisali že zadnjič (trobentica, regrat, breza). Danes si oglejmo nadaljnje dobre znanke in dobrotnice našega zdravja: ljubljeno dišečo vijolico, zaničevano koprivo, navadni lapuh in čemaž.

Dišeča vijolica (*Viola odorata*) ni zaman dehteča, saj je vsa zdravilna. Dandanašnji jo čislamo samo zaradi njenega prijetnega vonja, v starih časih pa je bila zelo čislana zaradi svoje zdravilne moči, saj je zdravilna v vseh svojih delih. Že stari Grki so jo cenili kot dobro zdravilko. — Cvetje zgozdaj spomladi po tratah, v grmovju, po gozdnih parobkih in poljskih robovih, zlasti ljubi senčnate kraje. Zaradi izredno ugodnega vonja so jo svoj čas v velikih množinah gojili po vrtovih (n. pr. v južni Franciji) in prodajali cvetje za izdelovanje dišav (parfuma).

Vijolični čaj se pije proti zastarelim prehladom, čisti zaslišena pljuča, lajša bolečine v glavi (glavobol), odganja vročino, otrokom zdravi bezgavke in olajšuje oslovski kašelj; čaj se pije tudi za čiščenje krvi, proti nespečnosti, za znojenje itd. — Listje in cvetje nabiraj, ko se je dobro razvilo (marca—aprila), korenike pa tedaj, ko je rastlina odcvetela.

Listje in cvetje, ki smo ga posušili v senci, se za čaj popari s četrt litrom kropa in se popije dvakrat na dan; za otroke se doda malo mleka in se daje 1—2 žlici po večkrat na dan. Proti glavobolu dobro pomaga kis, ki smo v njem namakali dele vijolične rastline. V tak kis namočimo robec in ga položimo na glavo. Prav tako pomagajo tudi obkladki zelenega listja. — Ako namočimo vijolice v olje, dobimo **vijolično olje**, ki je dobro sredstvo za mazanje vratu proti oslovskemu kašlju. Prav posebno pa pomaga zoper oslovski kašelj **vijolična mezga**, ki se jemlje

sleparstvo in laž! Tvoje krščanstvo je laž, bratoljubje je laž in svoboda. Jezik lepo govori, prazno je tvoje srce. Ali morda ni brat ti Slovan, ni človek Slovan ti? Divja li zver je Slovan, ki se pobijati sme?« — Pri tem tolaži svoj narod: »Oj tiho, če ti zdaj je sreča kriva, Slovana slava čaka nevenljiva! — Ti boš pomiril smrtne razprtije, prinesel ljudstvom bratoljubje sveto; tvoj bode venec zmage nekrvave: naprej moj rod — Naprej za slava Slave!«

večkrat dnevno po žlički. Dobimo jo, ako nekaj pesti cvetja oparimo v porcelanasti posodi, pustimo stati pol ure, nato iztisnemo cvetje, dobljeno vodo zavremo in z njo oparimo novo cvetje; to ponovimo trikrat, štirikrat. Na pol litra dobljenega oparka dodamo pol kilograma sladkorja (ali četrt kilograma kandisa) in kuhamo toliko časa, da se vse zgosti v mezgo. To pomaga tudi pri jetiki in vročici. — Čaj, ki ga dobimo, ako prevremo korenike, čisti kri in pospešuje črevesno iztrebljanje, močnejši pa povzroča povračanje.

Vse te zdravilne lastnosti ima samo dišeča vijolica, razne divje vijolice (pasja, bela, rumena) pa niso zdravilne.

Velika kopriva (*Urtica dioica*) in **mala ali pekoča kopriva** (*Urtica urens*) sta najnavadnejši plevel okrog hiš in gospodarskih poslopij, ob plotovih in zidovih, po grobljah in cestnih robovih, pa tudi po njivah in drugod. Zarad svoje plevelske nadležnosti, posebno pa še zaradi pekočih kocin, ki jih je polna vsa rastlina in ki povzročajo na koži močno pekoče mehurčke, je kopriva osovražena rastlina. Premalo pa poznamo njeno korist in zdravilno moč. V svetovni vojni so iz koprivnih vlaken izdelovali obleko, ki pa je bila slaba zaradi slabe izdelave.

Iz mladega listja in steblovja se pripravljajo dobra redilna in zdravilna koprivna špinacea, ki so jo cenili že stari Rimljani. Ob pomanjkanju druge pomladanske zelenjave je posebno dobrodošla. Po bogastvu svojih spojin (zlasti železnatih) nam nadomešča vrtno špinaco in deluje ugodno na želodec in trebušno slinavko. — **Koprivni čaj**, ki ga dobiš z dolgim kuhanjem svežih ali suhih delov koprive, je zdravilo za želodčno in črevesno gnojenje, če ga pije bolnik toplega večkrat na dan. — Splošno razširjena je uporaba vseh delov koprive kot sredstvo proti vsakovrstnim krvavitvam. — **Poparek iz korenin in alkoholni izvleček** iz svežih kopriv sta uspešno sredstvo za rast las. — Uporaba svežih kopriv proti revmatizmu, protinu in otrplosti udov na način, da se boleči udje natepejo s pekočo koprivo, nima pravega uspeha, včasih celo škoduje. — Tudi kot zdravilo pri živini se uporabljajo koprive. Ponekod sveže koprive kuhajo in jih dajejo svinjam, da jim ohranijo zdravje. Posušene koprive pokladajo govedu proti zaprtju ter za čiščenje želodca in črevesja.

S peščenih in ilovnatih tal ter z obvodnih bregov nas pozdravljajo spomladi za ped visoki, rumeni cvetni koški lapuha (*Tussilago farfara*), ki poganjajo svoje peclje iz močne korenike in so zbrani večkrat v številne šope. Ko so koški že odcveteli, zrastejo veliki, kopitasti listi. Že pred Kristusom so se cvetovi in listi uporabljali v domačem zdravilstvu,

NOVA SPECIJALNA
TRGOVINA
NIZKE CENE

ZA
ŽIMO

MILAN JAGER — LJUBLJANA
GOSPOŠVETSKA C. ŠT. 1
ZAHTEVAJTE VZORCE

Cvetovi imajo prijeten vonj in sladak okus ter so bogati na zdravilnih snoveh (rudninske snovi, čreslovine, sluzi i. dr.). Uporabljajo se zato predvsem za čaj, ki zdravi bolezni dihalnih organov (prehlad in katar v grlu, trdovraten kašelj, pljučni katar, jetika) in pomaga zoper znojenje v vročici. — Sveži listi se z uspehom polagajo na rane, tvore, izpuščaje, vneta mesta, ker izvečejo vročino. Za sušenje se nabira listje junija—julija in se uporablja kot čaj (tudi iz svežega listja) za bolezni pljuč in grla, pa tudi kot sredstvo proti škrofulozi. Iz svežih in posušenih listov se pripravlja tudi lapuhov sok, ki je dobro zdravilo proti prehladom, vratnim in pljučnim boleznim, za slabokrvnost, bledičnost in zoper izpuščaje, za čiščenje krvi itd. Pije se sam zase ali pa prilije čaju. Koristi posebno otrokom. — Sok se pripravlja takole: Sveže ali suho listje se dolgo časa (3 ure) kuha v vodi, na kar listje odstraniš, soku pa dodaš

nekoliko sladkorja ter kuhaš še par ur, da se zgosti. Tako pripravljeni sok se lahko shrani za zimo v dobro zaprti steklenici.

Po listnatih gozdovih cvete spomladi čemaž (*Allium ursinum*), divji brat domačega česna, ki ga v marsikaterem pogledu tudi nadomešča. Vsi njegovi deli močno diše po česnu in imajo zdravilno moč. V zemlji je čebulica, iz nje poganjajo podolgovato jajčasti listi in steblo s številnimi belimi cvetovi na vrhu. — Čebulica in listi se lahko uživajo sveži (s kruhom) in zdravijo želodčne in črevesne katarje, diarejo, kašelj, pljučne in kožne bolezni, čistijo kri in sploh urejajo presnavljanje, ki je pozimi zastalo in povzroča razne nevspečnosti. Enako delujejo proti poapnenju žil in krvavemu pritisku. — Iz čebulice in listja se lahko kuha tudi juha, ki ima podoben zdravilni učinek. Oboje se tudi suši in shranjuje, vendar imajo posušeni deli slabši učinek.

Petelin Stane, Ljubljana:

Kdaj so plačljive premije zavarovanj?

Na prvi strani police, ki jo zavarovalnica pošlje zavarovancu, je zapisano, od kdaj in do kdaj traja zavarovanje. Ta termin je do ure strogo določen. Zavarovalnica jamči le za škodo, ki so se pripetile v mejah tega roka, če pa le uro pred njegovim pričetkom ali uro po preteku tega, je vsakega plačila odškodnine prosta.

Na tretji strani police, med splošnimi pogoji pa je določeno, kdaj se plačujejo premije. Prva premija takoj v začetku zavarovanja, naslednja leta pa prvi dan zavarovalne dobe v naprej. Iz tega sledi, da je vsako odlašanje plačila po tem dnevu ne le v škodo zavarovance, temveč zaradi pogodbe, ki jo ima z zavarovalnico, nepravilno. Ako obe zavezani stranki pogodbe v vseh njenih točkah ne izpolnjujeta vestno, je tista, ki jo krši prva, dolžna nositi vse posledice, ki zato nastanejo. Posledice so lahko najhujšega značaja. Če izvezamemo nesrečo, so posledice vsi stroški, ki jih zavarovalnica upravičeno zahteva od stranke vsled zamude plačila. Čim hujša je enostranska kršitev pogodbe, tem občutnejši so stroški. Naravno je to, ker najmanjši zaostanek v premiji kliče po večji kontroli in zahteva več dela z upravljanjem vse dotlej, dokler ni popolnoma plačan. To delo in kontrola pri pravočasno plačani pre-

miji odpade. Stroški opominov, ki jih zavarovalnica razpošilja, niso všteti v režijo podjetja in je zato ne samo upravičena, ampak s pogleda umnega gospodarstva dolžna te stroške izterjati od tistega, ki jih je zakrivil. Ne bomo se spuščali v razne davščine in druge stvari, ki jih mora podjetje plačati pravočasno, ne glede na to, ali so premije vseh zavarovanj točno plačane ali ne.

Vzajemna zavarovalnica potom svojih zastopnikov dostavi vsakemu članu položnico za plačilo premije že v začetku meseca, v katerem mu zapade v plačilo. To zato, da je vsakemu zavarovancu omogočeno plačati premijo takoj zastopniku v roke, da jo odpremi na zavod. Druga možnost je takojšnje nakazilo po pošti. Pravilni in enakovredni sta obe, le da sta pravočasno, to je v mesecu zapadlosti izvršeni.

Vestno in točno izpolnjevanje zavarovalne pogodbe je prav posebno na mestu sedaj, ko je vse imetje na svoji vrednosti mnogo pridobilo. V sedanjem času je jamstvo zavarovalnice najnujnejša potreba. Kdor pa hoče to jamstvo kupiti, mora plačati premijo v mesecu zapadlosti, če tega ne stori, se izpostavlja nevarnostim in nevspečnostim.

Preklic

Steiner Radivoj, Ježica 95, ni več zastopnik Vzajemne zavarovalnice, oddelka Karitas in nima pravice niti sprejemati novih članov niti kasirati denarja. **KARITAS**

Spomin na dom. Tiho se je splazil vlomilec v stanovanje. Naenkrat pa zasliši ženski glas: »Kaj kolovratiš z umazanimi ževlji po preprogah. Marš v predsobo in obuj copate, nesnaga!« — Vlomilec je takoj spet odšel. Ko je prišel k tovarišu, ki je stražil na cesti, s solzo v očeh pove: »Oprosti, v tej hiši ne morem krasti. Preveč me spominja na dom.«

Za katero gospodarsko rastlino uporabimo največ umetnih gnojil?

Kdor koli se je kdaj zanimal, koliko umetnih gnojil se porabi pri nas za razne gospodarske rastline, je brez dvoma ugotovil, da porabi Slovenija največ umetnega gnojila za krompir. Sicer se pa mestoma največ umetnega in hlevskega gnojla žrtvuje za vinograde in hmeljske nasade. To so večletne specialne kulture, ki rabijo skrbno nego in dosti rastlinske hrane. Med poljskimi sadžji pa gnojimo največ, kakor smo že zgoraj omenili, krompirju. Da se je to gnojenje v poljedelski praksi tako razširilo, je vzrok v lastnostih, ki jih krompirjeva rastlina ima. Med prvimi razlogi je to dejstvo, da krompir rabi zemljo, ki ima dosti rastlinskih hranil, seveda morajo fizikalna svojstva zemlje biti povoljna za to kulturo. Za dodana umetna gnojila je zelo hvaležen, čeprav zemlje ne izčrpa preveč. Ravno zaradi tega svojstva se na površinah, kjer je bil zasajen krompir ter gnojen z umetnim gnojem, sejejo z uspehom ozimnine, katerim v tem primeru gnojenje ni potrebno. To bi bil drugi razlog, zakaj krompirju obilno gnojimo.

V Sloveniji se je za gnojenje krompirja uvedel skoraj že povsod Nitrofoskal (mešano gnojilo, v katerem so dušik, fosforna kislina, kalij in apno zastopani). Letos, žal, tega dobrega gnojila primanjkuje zaradi pomanjkanja fosfornih gnojil, ki so potrebna za izdelavo Nitrofoskala ter bo težko izvesti gnojenje po principu polnega gnojenja. Kako krompir poplača polno gnojenje je razvidno iz primera, ki je povzet iz gnojilnih poljskih poizkusov g. Šerca, posestnika na Bezeni pri Mariboru. Sorta krompirja prof. Woltmanna (ozkolistna) je obrodila na zelo dobri zemlji 239 q na 1 ha, na parceli 1 ha polno gnojeni z NPK (N = 300 kg 16% apnenega dušika, P = 300 kg 16% superfosfata, K = 250 kg kalijevega sulfata, 50%) pa 311 q. Višek pridelka pri polnem gnojenju znaša 72 g. Koliko so poedina gnojila doprinesla k temu večjemu pridelku izračunamo po Gericke-Pfarreovi formuli na sledeč način:

$$\text{delovanje dušika (N)} = \frac{\text{KPN} + \text{KN} + \text{PN} - (2\text{KP} + \text{negnojeno})}{3}$$

V to formulo vložimo rezultate, oziroma pridelke iz poedinih parcel v q iz raznih kombinacij gnojenja kot: O = negnojeno, PN = fosforna kislina in dušik, NK = dušik in kalij, KP = kalij in fosfor, NPK = dušik, fosfor in kalij

$$\text{delovanje fosforne kisline (P)} = \frac{\text{NPK} + \text{KP} + \text{PN} - (2\text{NK} + \text{negnojeno})}{3}$$

$$\text{delovanje kalija (K)} = \frac{\text{NPK} + \text{KP} + \text{NK} - (2\text{NP} + \text{negnojeno})}{3}$$

Iz podatkov poskusnih parcel je bilo po navedeni formuli izračunano, da je kalij doprinesel 14 q, dušik 49 q in fosforna kislina 9 q krompirja (pri višku od 72 q). To je interesanten zaključek, ki je pri vseh preizkusnih sortah isti, ter kaže, da je dušik povsod največ pripomogel k povišanju pridelka. Za kalij naj omenimo še to, da kloridi, oz. klor san. v 40% kalijeve soli deluje slabo na kvaliteto in na zdravstveno stanje, kakor tudi na odpornost proti degeneraciji pri krompirju ter je zaradi tega kalijev sulfat (50% kalijeve soli) edino priporočljivo kalijevo gnojilo za krompir.

Na tržišču umetnih gnojil sta zaenkrat na razpolago le apneni dušik in kalijeve soli. Fosfornih gnojil (superfosfata) je malo in bosta kmetijstvu za spomladansko gnojenje na razpolago le zgoraj omenjeni gnojili. No, zaradi tega ne obupajmo! Tudi s temi razpoložljivimi gnojili lahko dosežemo lepe uspehe, seveda začasne, ker stalno dobrih letin ni mogoče obdržati brez fosforne kisline. Naj navedemo samo gnojilni poskus, sicer preprosto, vendar zelo poučen za današnje prilike, ki ga je s sodelovanjem okrajnega kmetijskega referenta za Maribor d. br. izvršil posestnik g. Franc Greif iz Trnč pri Št. Janžu na Dravskem polju. Štiri parcele po 100 kvadratnih metrov (1 ar) so bile gnojene takole: v jeseni je bil povsod zaoran hlevski gnoj, spomladi pa potrošeno na prvo parcelo (1 ar) 5 kg apnenega du-

ZANATSKA BANKA

KRALJEVINE JUGOSLAVIJE A. D.

podružnica LJUBLJANA

podeljuje obrtnikom, obrtnim podjetjem in obrtnim zadrugam vseh vrst ugodna posojila in kredite v tekočem računu do najvišjega zneska din 300.000.—.

VLOGE na hranilne knjižice in tekoči račun obrestuje najugodneje.

šika, Na tej parceli je znašal pridelek 216 kg krompirja. Na drugo parcelo je potrošil 3 kg kalijeve soli in imel 164 kg pridelka. Na tretjo parcelo je bilo raztrošenega 5 kg apnenega dušika in 3 kg kalijeve soli. Pridelek s te parcele je znašal 231 kg krompirja. Četrta parcela, ki je ostala brez umetnega gnojila, je dala le 108 kg krompirja. Če preračunamo rezultate na 1 ha, pomenijo kilogrami krompirja stote. Sorazmerno dobri uspehi pri teh enostranskih gnojilnih poskusih se lahko pripisujejo dejstvu, da apneni dušik aktivira fosforno kislino, ki se nahaja v zemlji v težko sprejemljivem stanju. Za poskus je služila sorta Kresnik.

Naj ponovno poudarimo, da se je treba držati pri gnojenju z apnenim dušikom sledečih navodil: gnojilo ne sme priti v dotiko s semenom. Če so njive že izorane, oz. prašene in je zemlja lažje vrste, naj se gnojilo trosi in zabrana takoj, čim zemlja v marcu odmrzne in je mogoč dostop na njive (kakšnih 14 dni pred setvijo). Na težjih zemljah, ki močneje vežejo cianamid iz apnenega dušika, se gnojilo trosi lahko neka dni pred sajenjem. V dosti primerih se je trošenje tega gnojila dobro obneslo, če se je trošenje izvršilo po njivah, kjer je bil krompir že zaoran. Tudi gnojenje med vrstami, ko je krompir že pogнал, se je obneslo, potrebna pa je pri tem trošenju opreznost, da se listje in stebelca ne osmodijo s tem ostrim gnojilom.

Smoteno pridelovanje kvalitetnega, kakor tudi industrijskega krompirja spada med najvažnejša poglavja poljedelske tehnike za naše razmere. Lastni gnojilni in sortni poskusi ter selekcija krompirja so nam k poti do uspehov najboljši kazipot.

Inž. T. Mastnak.

Točno, varno in zanesljivo plačš premijo tudi v roke zastopniku. Zahtevaj potrdilo!

Nagrade za februarško križanko

Iz velikega kupa pravih rešitev februarške križanke je žreb potegnil naslednjih deset rešitev, ki bodo prejele knjižno nagrado:

1. Černe Maks, trgovec, Zagreb, Baruna Jelčiča ulica 4.
2. Sagadin Josip, orožniški narednik, Murska Sobota, Krekova ulica 12.
3. Gubenšek Ivan, gostilničar, Lesično 12, p. Pilštanj.
4. Bibič Alfred, učitelj, Sv. Benedikt v Slov. goricah 10.
5. Majhen Ivan, p. t. uradnik v pok., Studenci pri Mariboru Cirila Metoda 14.
6. Jalen Franica, posestnica, Rodine 2, p. Zirovnica.
7. Preželj Franc, tovarniški upokojenec, Jesenice na Gorenjskem, Cankarjeva cesta 7.
8. Škraber Jernej, poslovođa, Nova vas 48, p. Nova vas — Rakek.
9. Kobe Miha, posestnik, Srednje Radence 7, p. Stari trg ob Kolpi.
10. Peitler Irena, dijakinja, Ljubljana, Vilharjeva cesta 41 (carinska kolonija).

Pravilna rešitev februarške nagradne križanke je naslednja:

Vodoravno: 1. Peca. — 4. oris. — 7. Sela. — 10. Iran. — 13. Gobi. — 15. runo. — 19. trot. — 20. enota. — 21. Apis. — 22. dlan. — 23. Rok. — 25. novinar. — 28. jud. — 29. as. — 30. sad. — 32. sadež. — 33. meč. — 35. kr. — 36. poper. — 38. lov. — 39. lirik. — 41. Dimež. — 42. mehur. — 44. rt. — 46. rop. — 49. dan. — 50. so. — 51. ero. — 53. do. — 54. so. — 56. pes. — 57. pekarna. — 61. Bardija. — 65. notar. — 66. kup. — 68. serum. — 70. rž. — 72. pet. — 73. Kotor. — 75. Kos. — 77. bik. — 79. paradiz. — 81. mir. — 82. Amos. — 84. Ruma. — 85. egal. — 87. Meka. — 88. Nero. — 89. oral. — 90. lala. — 91. Ahil. — 92. siva. — 93. enak.

Navpično: 1. Pat. — 2. cin. — 3. Aron. — 4. Obir. — 5. ris. — 6. srd. — 7. strah. — 8. Eros. — 9. lok. — 11. Atos. — 12. naval. — 13. Ganev. — 14. opaž. — 16. ulj. — 17. nauk. — 18. Ondra. — 24. rapir. — 26. idol. — 27. Perun. — 30. sod. — 31. demokrat. — 33. Miha Krek. — 34. čir. — 37. rep. — 39. led. — 40. srep. — 43. kosa. — 45. tren. — 47. bo. — 48. os. — 50. sejin. — 52. okop. — 53. da. — 55. Ob. — 56. Pina. — 58. atek. — 59. n. r. — 60. Muta. — 62. as. — 63. drog. — 64. Urban. — 66. koral. — 67. podel. — 69. koral. — 71. zime. — 73. kama. — 74. Ri. — 76. kiki. — 78. ko. — 79. pura. — 80. Zala. — 81. meh. — 83. SOS. — 84. rov. — 86. lan. — 87. mak.

Dragi prijatelji!

Danes ste se gotovo začudili, ko ste zagledali pod tem pismom drug podpis in ne brat Ivo, kot ste pričakovali. Ali ste že uganili, zakaj vam danes tega pisma ni pisal brat Ivo, ampak Viktor? No, boste rekli, morda je pa brat Ivo bolan, saj to se vsakemu zemljanu lahko primeri.

O, ni bolan, ker brat Ivo je močan in zdrav mož, katerega se bolezen še lotiti ne upa. Nekaj drugega je; v vojaško suknjo so ga vtaknili. Tudi marsikateri izmed vas ima pri vojaki ljubega ateka ali pa dragega brata. Žalostni ste bili z ljubo mamico vred, ko so odhajali. Toda žalost se je kmalu morala umakniti misli, da je dolžnost vseh očetov in bratov, braniti skupni dom — domovino. Saj, če pri sosedu gori, spite morda vi dalje? Ali ne vstanete hitro in storite vse, da ognjeni plameni ne uničijo tudi vaše domačije? Marsikateri izmed vas je gotovo že videl požar. Kaj ste pa delali takrat? K njemu vas niso pustili, pač pa ste na kak drug način pomagali. Tako delajte tudi danes. Pri tem delu (obramba domovine) vi sami kot vojaki ne morete pomagati, pač pa lahko drugače sodelujete. Kako pa, boste vprašali? Glejte! Ko je očka odšel k vojakom, ste ostali sami z mamico. Že itak težko življenje je za mamico postalo še težje; za vse vas mora sama skrbeti. S čim boste mamiči najbolj pomagali? Odgovor je kratek. Najbolj s pridnostjo. Brat Ivo je naročil, naj vam to prav posebno zabičam. Ko je odhajal, mi je pri vratih še dejal: »Pozdravi vse moje mlade prijatelje ter jim povej, naj se vseh naukov, ki so jih brali v »Mladi moči«, zvesto drže.«

Za danes naj bo dovolj, ker vem, da ste že zelo radovedni, kako je z zlogovnico in nagradami. Rešitev postavljene zlogovnice se glasi: Odpri srce, odpri roke, otiraj bratovske solze. Posamezne besede pomenijo: 1. Omišalj, 2. Durmitor, 3. Pale-

stina, 4. Radviljica, 5. Italija, 6. Sirena, 7. Reka, 8. Carigrad, 9. Edison, 10. Oče, 11. Denar, 12. Peter, 13. Ropar, 14. Ilirija, 15. Rudar, 16. Orač, 17. Kozak, 18. Edinec, 19. Oreh, 20. Tirana, 21. Ivo, 22. Riba, 23. Afrika, 24. Jugoslavija, 25. Boris, 26. Raketa, 27. Amerika, 28. Tabla, 29. Opica, 30. Vera, 31. Sever, 32. Korošec, 33. Endivija, 34. Sarajevo, 35. Osel, 36. Lakota, 37. Zima, 38. Evropa. Izžrebani so bili naslednji:

1. Pfeifer Irma, učenka 4.-a razreda osnovne šole v Laškem. — Prav si poudarila v odgovoru, da bede ni največ kriva slaba letina, temveč v prvi vrsti brezvestna grabeljivost sebičnežev.

2. Puhar Jože, dijak 3.-a razreda II. drž. real. gimnazije, Studenci-Maribor, Jurčičeva ulica 20. — Iz Tvojega dopisa se vidi, da veliko bereš. Kar pogumno zapiši, kar misliš, pa še pošli.

3. Turk Anica, Loka 2, p. St. Jernej na Dol., učenka 5. razreda ljudske šole v Orehoviči.

4. Urbanija Stanislava, Drtija 31, p. Moravče. Nič nisi navedla, koliko si stara, niti kateri razred šole obiskuješ. Napisala si pa kar pesmico v odgovor. Ali je morda imel očka kaj prste vmes? Ateku povej, da se bomo že nanj obrnili, kadar bomo kako povestico rabili. Saj sam dobro ve, da je nemogoče vsem istočasno ugoditi.

Prav rad bi vsem poslal kako knjigo za nagrado, pa imam na žalost samo štiri na razpolago. Mogoče bo drugi kaj več sreče. Zato Tajda, Janez, Rezi in drugi ne obupajte, ampak še pošljite.

Da se vam nekoliko prikupim, vam dam to pot prav lahko nalogo. Naslov naloge naj bo: »Aj, prišla je znova v deželo pomlad!« Vsebina naj bi bila pesem slovenskega doma, polja, trat in logov. Nalogo rešite v obliki spisa ter jo pošljite najkasneje do 30. aprila 1941 na naslov: Uredništvo »Naše moči«, Ljubljana, Palača Vzemne zavarovalnice.

Vaš

Viktor.

Zahvala

Podpisana se iskreno zahvaljujem Vzajemni zavarovalnici, oddelku KARITAS, za točno izplačilo zavarovane vsote po mojem pokojnem možu Janezu Škrjancu, ki je bil zavarovan samo 6 mesecev. Priporočam vsakomur to našo domačo zavarovalnico, ker nikdo ne ve, kdaj ga nesreča doleti.

Ribče, 4. jan. 1941.

Z odličnim spoštovanjem
Škerjanc Angela, s. r

Iz čevljarske delavnice. Mojster (skuša prvega vajenca): »Kaj bi ti storil, če bi se zdajle ustavil pred delavnico razkošen avtomobil?« — Prvi vajenec: »Nič. Lepo naprej bi šival.« — Mojster: »Dobro. Ti si dober čevljarski!« — Prvi vajenec: »Sedaj še nisem, a če ostanem še kaj časa pri vas, gotovo postanem.« — Drugi vajenec si je vse zapomnil. Pa mojster skuša tudi njega: »No, kaj bi pa ti storil, če bi te zdajle poklicala moja žena in ti velela prinesiti drv?« — Drugi vajenec: »Nič. Lepo naprej bi šival.« — Mojster:

»Ti si osel!« — Drugi vajenec: »Sedaj še nisem, a če ostanem še kaj časa pri vas, gotovo postanem.«

Iz zavarovanja. Zastopnik: »Oče, kako visoko bomo zavarovali hišo?« — Gospodar: »Hm, mislim, da bo najboljša, če kar do vrha strehe.«

Ilustracije in klišeji

dajo reklamni šole pravo lice. — Za reklamo v visokih nakladah uporabljajte le offsettisk, ki je danes najcenejši!

Kamenotisk & Knjigotisk
Bakrotisk & Klišarna
Litografija & Offsettisk

JUGOSLOVANSKA

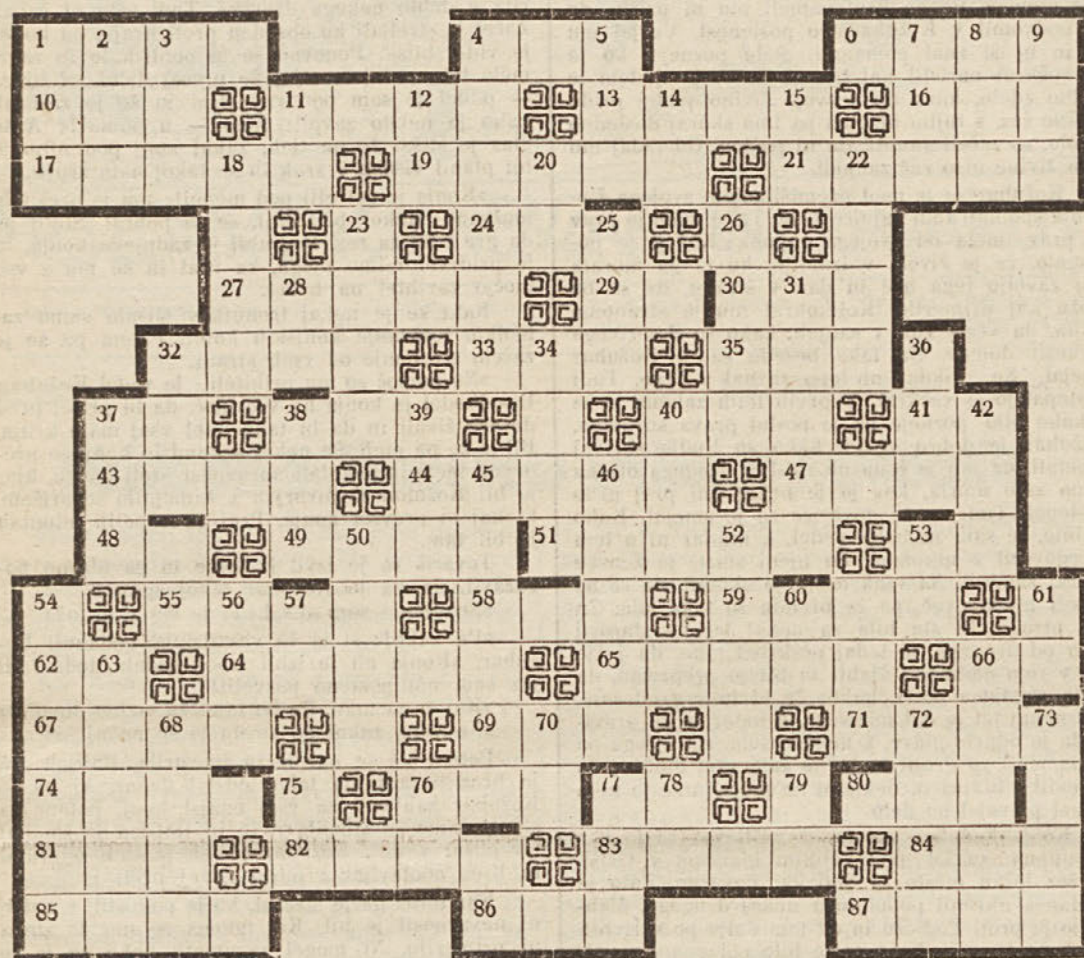
TISKARNA

LJUBLJANA

KOPITARJEVA UL. 6

Nagradna križanka

Vodoravno: 1. De' kopne zemlje obdan z vodo. — 2. Prebivalec Južne Afrike. — 6. Opojna pijača. — 10. Drugi izraz za hudo razdraženost. — 11. Jezero v Abesiniji. — 13. Drugi izraz za pokriti v trpnem deležniku. — 16. Beseda, ki označuje isto kot krik. — 17. Ime za svete podobe pri pravoslavcih. — 19. Svetopisemska oseba (prerok). — 21. Jugoslovanska poročevalska družba; tudi hrib južno od Beograda. — 24. Bojno orožje starih narodov. — 27. Boginja pomladi pri starih Slovencih. — 29. Zelo važen del pri kolesu. — 30. Drugi izraz za krenjo. — 32. Snov, ki jo bruha ognjenik. — 33. Žival, ki prebiva zlasti v Južni Afriki; znana kot zelo hitra žival. — 35. Izraz za časovno štetje; pomeni tudi dobo. — 37. Črki, ki odgovarjata 2. in 16. črki v abecedi. — 38. Zelo važen organ človeškega telesa. — 40. Priprave, ki nam kažejo pravi čas. — 41. Predlog, ki se veže z rodilnikom. — 43. Ostro svarilo. — 44. Moderno bojno orožje. — 47. Drugi izraz za upanje; tudi žensko krstno ime. — 48. Osebnostni zaimek v četrtem sklonu. — 49. Zelo pogosto moško krstno ime. — 51. Važen del pohištva. — 53. Kvartopirci se ga zelo razvesele. — 55. Prva svetloba ko se zdan. — 58. Vranji krik. — 59. Zelo znan ognjenik. — 62. Predlog časa in kraja. — 64. Tuj izraz za združitev, n. pr. držav. — 65. Domača, zelo koristna žival. — 66. Predlog. — 67. Ptica, ki zlasti pozimi zelo rada obiskuje kmetijska dvorišča. — 69. Zitna zajedalka, pa tudi železu zelo kvarna. — 71. Drugo ime za Ljubljano. — 74. Te spravi v dobro voljo. — 76. Drugo ime za naselbino. — 77. Samoglasnik. — 80. Koristna rastlina v gošpodinjstvu. — 81. Eden od staršev. — 82. Predlog. — 83. V šol. razredu večkrat nastane. — 84. Prvi zlog kraja, kjer je Kristus umrl. — 85. Delo, ki prizadeva gospodinjam velike skrbi. — 86. Zelo razširjeno žensko ime. — 87. Kraj prvega Kristusovega čudeža.

Navpično: 2. Vrsta športa. — 3. Četrti sklon besede, ki pomeni žuželko. — 4. Gorovje in pol-

otok v Evropi. — 5. Tako imenujemo skupino nekaj zelo koristnih žuželk. — 7. Krajšano žensko krstno ime. — 8. Reka v Egiptu. — 9. Drugi izraz za dreves. in trtni poganjek. — 11. Kazalni zaimek. — 12. Nikalnica. — 14. Veznik. — 15. Kazalni zaimek. — 18. Ženska oblika pridevnika nov. — 20. Dva samoglasnika. — 22. Drevo, ki raste ob vodi. — 23. Nedoločni zaimek. — 25. Medmet. — 26. Drugo ime za Madžara. — 28. Prvi zlog besede ene izmed zemljin. — 31. Oseba iz Finžgarjevega romana »Pod svobodnim soncem«. — 32. Bojno orožje starih narodov. — 34. Važen del stanovanja, hiše, stavbe. — 36. Izraz za električno napeljavo. — 37. Reka v Ukrajini. — 39. Isto kot pod 9. — 41. Predlog. — 42. Osnovni glas pri petju. — 45. Glavno mesto Turčije. — 46. Vrsta jedi. — 50. Druga beseda za občutek. — 52. Ime za tekočo vodo. — 53. Dva samoglasnika. — 54. Slovenski priimek (sodoben slovenski pisatelj). — 56. Črke, ki odgovarjajo 23. 24. in 15. črki v abecedi. — 57. Veznik. — 60. Kazalni zaimek (sred. spol). — 61. Predlog. — 63. Tretji sklon besede, ki pomeni sorodnika. — 66. Prostor na kolodvoru. — 68. Ime boga pri mohamedancih. — 70. Okrajšava za društvo, razširjeno zlasti po šolah. — 72. Del telesa. — 73. Stara dolžinska mera. — 75. Izraz za pripovedno pesnitev. — 77. Medmet. — 78. Ploskovna mera. — 79. Izraz za nado.

Rešitve pošljite najkasneje do 30. aprila 1941 na naslov: Uredništvo »Naše moč«, Ljubljana. Palača Vзаjemne zavarovalnice. — Deset izžrebanih rešitev bomo nagradili s knjižnimi darili.

Dvonnj. Ravnatelj nameščencu, ki je delal ob odprtem oknu: »Kako neki morete v takem mrazu delati?« — Nameščenec: »O, prav lahko! Veste, jaz spim vedno pri odprtem oknu.«

Franjo Toš, Ljubljana:

Stavbarstvo v starem Rimu

Na torišču starega Rima je po strašnem opustošenju od Galcev, v sorazmerno kratkem času nastalo novo mesto, toda spet so se pojavile krive in ozke ulice. Šele sredi 5. stoletja pr. Kr. je mesto dobilo svoje veličastne tempelje in druge razkošne stavbe. Nekako v tej dobi so zgradili tudi prvi vodovod. Tekom dveh poslednjih stoletij republikanske dobe pa se je to vedno mesto razvilo tako, da je bilo za vzor vsem ostalim novonastajajočim mestom, ki so jih ustanavljali mogočni Rimljani v raznih podjarmljenih provincah. Zasebne hiše so bile sicer še vedno skromne. Mesto je v glavnem nastajalo iz zasebne iniciative z gradnjo neštetihih stanovanjskih hiš, ki so poleg četudi številnih razkošnih in le iz trde tvarine grajenih državnih zgradb, tvorile vendar veliko večino ter zaradi tega bile tudi odločilne za precejšnje požarne varnosti celega mesta. Zato lahko mirno trdimo, da je gradnja starega Rima tja do Neronevega požara bila skrajno požarno nevarna. Bil je sicer že takrat v veljavi neki stari požarnopolicijski predpisi, po katerih bi okrog vsake hiše moral biti prazen prostor, toda v poslednjih letih republike se zaradi prenatrpanosti in nenadzorovanega razvoja mesta za to nikoli ni več zmenil ter so v že itak ozkih in vijugastih ulicah rastle hiše ena tik druge. Le palače odličnikov so bile večje po obsegu, ločene od drugih zgradb ter navadno pritrilne, medtem, ko so se vse ostale dvigale v po več nadstropij. Te zasebne stanovanjske hiše so poleg tega bile grajene po navadi še iz gorljive tvarine, zlasti visoka stopnišča, ki so vodila v višja nadstropja običajno na dvoriščni strani. Stara rimska hiša je bila grajena drugače kot naša današnja. Bila je zaprta proti ulici in odprta proti dvorišču. Za antično hišo ulica ni bila drugo kot pot, ki vodi mimo hiše ter se pri njeni gradnji na cesto sploh niso ozirali niti pri odpiranju oken niti pri izdelavi neke dekoracijske fasade. Pritrilje je proti ulici bilo sploh popolnoma zaprto ter je potrebno svetlobo dobivalo le iz dvorišča. Šele višja nadstropja so imela okna tudi proti ulici. Ta način gradnje hiš najdemo tudi pri Grkih.

Lepota mesta se proti koncu republike vedno bolj izpopolnjuje. Nastale so številne državne zgradbe, ki po svoji obliki in fini izdelavi že odražajo lepoto grške arhitekture. Neposredno po porazu Male Azije se pojavljajo v Rimu prve bazilike in razkošno okrašene marmornate dvorane. Proti koncu 7. stoletja se je celotna slika starega Rima bistveno izpremenila. Silno se je povečalo število državnih zgradb, veličastnih gledališč in amfiteatrov, poleg tega pa tudi razkošnih palač bogatinov. Najrazkošnejše in najveličastnejše

**V januarju in februarju 1941
je pristopilo v „KARITAS“
3215 novih zavarovancev**

zgradbe starega Rima so nastale v dobi cesarjev od Avgusta naprej. Rimsko cesarstvo je do smrti izmučenemu svetu prineslo splošni mir, ki je trajal dve polni stoletji. Osebnostna varnost in red sta bila vzpostavljena in posledica tega je bil ogromen porast prometa, kot še nikoli prej. Dvignilo in razširilo se je splošno ljudsko blagostanje, kar se je najvidneje odražalo v številnih prelepih mestih, ki so nastala v vseh provincah. Italijanska, španska, galska, afriška, maloazijska in egipčanska mesta so po svoji lepoti tekmovala z rimskimi naselbinami v Germaniji in Britaniji. Med vsemi temi mesti pa je najlepša, najbogatejša in najmogočnejša bila cesarska metropola, kot jo Martial opeva:

»Terrarum domina gentiumque Roma
cui par est nihil, et nihil secundum«
(gospa dežel in narodov, ki ji nič na svetu ni enakega)

Takšen je bil Rim, če ga gledamo v njegovi blesteči luči lepote in razkošja. Če ga pa opazujemo iz stališča požarne varnosti pa pridemo do drugačnih rezultatov.

(Dalje prih.)

MEŠETARJI

Povest iz notranjskih hribov. Spisal Ivan Campa.

(Nadaljevanje.)

Ko se je Kožuhar poslovil od Volčjana, je urno izpodbodel konja pod seboj, da se je pogнал v galop in z njim vsi drugi. Še prej, kot je po razdrapani poljski poti prišel na Gline, se je popolnoma znočilo. Nekoliko se je zamudil še zaradi tega, ker je od zadnjega deževja narasla voda in je Bloščica napolnila vso globoko strugo, ki je bila sicer vse poletje suha in je pot tudi zalila voda, da je zdaj nikakor ni bilo mogoče prebresti.

»Hudič, pa ta voda!« se je jezil Kožuhar. »Saj bi morala vendar že pred tednom izginiti, ko ima sonce še tako moč.«

Ni mu kazalo drugega, kakor da je krenil s polji in jo mahniti kar čez njive, ki so bile po večini že vse prazne, proti mostu na glavni cesti. Konjem se je vdiral mehka prst pod kopiti, da so se kar naprej spotikali ob jamljivih in se lahko pomikali samo korakoma proti mostu. Brž ko je ves sprevod stopil na cesto, je Kožuhar ponovno izpodbodel. Konji so zdirjali, ker so spet začutili trda tla pod nogami, da so se kar iskre kresale. Kakor veter je šlo mimo Gline in po ovinkih v Klanec. Tik pod vrhom je Kožuhar nekoliko pridržal živali. Kakor hitro pa se je približal kamnolomu vrh klanca, ki je bil od vseh strani obrasel s smrekovjem in nizkim grmovjem, je spet pogнал hitreje, zakaj dobro je vedel, da so se prav tukaj pred leti skrivali roparji, ki so napadali mešetarje in sejmarge. Za hipec mu je postalo ob tej misli tesno pri srcu in spet je segel z roko za pas, da bi takoj streljal, če bi bilo treba. Pa je bil njegov strah prazen in klanec se je že prevrnil na drugo stran proti Bloški Polici. Zdal je vedel, da je na varnem. Ker je klanec ondudaj precej strm, je razjahal in šel nekaj časa peš. Noge so mu bile od dolge ježe kar otrdele in nerodno se je opotekal. Tako mu je bilo, kakor da se bo vsak čas sesedel. Pred Polico je spet zajahal. Medtem pa se je razgledal po nebu. Meseca ni bilo, le zvezde so mežikale nad njegovo glavo. Čez Križno goro in od Snežnika pa ni bilo videti zvezd.

»Oblači se,« je zamrmral. »Kakor nalašč!«

Takoj za vasjo se je cesta zgubila v gozd, ki je postajal vse gostejši. Nenadoma je bilo tako temno, da ni bilo mogoče videti prav nič drugega, kakor samo umazavo siv trak ceste, ki se je odgrinjal nekaj metrov pred Kožuharjem in takoj za njim spet izginal v temo, tako da je komaj ločil zadnji par konj.

Kožuhar se je nasmehnil. Kazno je bilo, da bo dobro hodil nocoj. Res je vrag v temi, toda če kdo tako natančno pozna po vsem javorniškem gozdu od Snežnika tja do Nanosa vsako stezico, vsako drevo in vsako skalo, se ne more zgubiti. Kožuhar je bil tako premeten tihotapec, da je kar vohal, kje bo to in to noč stal kak graničar. In kadar koli je gнал čez, še vselej jih je preliščil. Trdno je bil prepričan, da bo tudi danes tako.

Bil je zaradi prehoda čez mejo brez skrbi in zadovoljen je bil sam s seboj. Konji so kar hitro speli proti Ložu. Kožuhar se je predal mislim. Začele so mu vstajati pred očmi najbolj pester slike in spomini iz nekdanih dni. Porajale so se mu v glavi tako žive in različne, da mu je bilo kar toplo pri srcu.

V mislih se je gledal kakor osemnajstletnega fantiča, ki ga je zapustil ves svet in ni imel ne staršev ne nikogar drugega, ki bi se zanimal zanj. Ni imel drugega premoženja kakor izredno voljo po življenju in neizmeren pohlep po denarju. A vedel je prav dobro, da si kot hlapček pri nekkih daljnih sorodnikih ne bo pridobil ne denarja ne ugodnega življenja. Zato se je takoj po vojni, ko se je nova meja zaprla, posvetil tihotapskemu poslu. Mnogo jih je bilo tedaj, ki so poskušali to srečo, a ni vsakemu uspelo. Nekateri so bili nespretni in so prišli ob vse, spet drugi so našli na meji smrt. Kožuhar pa je šel preko vseh nevarnosti brez najmanjše škode. Pač spodletelo mu je včas, da so mu zajeli kak rep. A kaj to! Naslednji dan je šel ponovno čez, prav na istem kraju, še z večjim tropom živine, pa je imel srečo in je ogromno zaslužil. Ni bil eden tistih, ki bi obupal ob vsaki najmanjši izgubi. Če danes ne, pa jutri. Si je vedno mislil. Ko se je kot dvajsetletni fantalin oženil, je postal njegov pohlep po denarju

še večji. Bil je naravnost neukrotljiv. Od tedaj se tudi ni strašil nobenega zločina. Še tako velika zabloda, ki bi se kdo drugi zgrozil pred njo, je bila zanj le uglajena stezica, ki ga je spet pripeljala do lepih denarjev.

Večkrat se je zgodilo, da je za koga drugega gнал večje število živine čez mejo. Vedno je srečno prišel čez. Pa ga je zmotil zlodej, da je prodal blago za lepe denarje, se potem nekaj dni potepal okrog in se nazadnje ves skrušen vrnil k lastniku živine praznih rok, češ da so ga zajeli, mu vzeli živino in še zaprt je bil povrh. Oni drugi je bil ves obupan. Še na kraj pameti mu ni prišlo, da bi podvomil v Kožuharjevo poštenost. Verjel mu je in ni si znal pomagati. Sele pozneje, ko je že večkrat naredil kaj takega in se je ljudem le čudno zdelo, kako da s svojo živino vselej pride srečno čez, s tujim blagom pa ima skoraj dosledno smolo, so začeli sumiti, da ni pošten. Od tedaj mu tuji živine niso več zaupali.

Kožuhar se je med premišljanjem svojega življenja spomnil tudi rajnice-žene. Tako malo je prav za prav imela od svojega zakona. Kaj ji je pomagalo, če je živela v izobilju, ko je pa morala biti zavoljo tega noč in dan v strahu, da se bo možu kaj primerilo. Kolikokrat mu je strahoma tožila, da včas vidi v sanjah, kako so ji mrtvega prinesli domov. Na take besede se je Kožuhar smejal. Ne nikdar ni lepo ravnal z ženo. Tudi pretepel jo je večkrat. V prvih letih zakona je še nekoliko bilo pozneje pa je postal prava surovina. Kožuhar je dobro vedel, kako so ljudje skrivaj šepetali, da mu je žena ob rojstvu drugega otroka samo zato umrla, ker jo je nekaj dni prej grdo pretepel. Tudi na te govorice se je smejal. Kako je bilo, je sam najbolje vedel, a nikdar ni o tem spregovoril z nikomer. Po njeni smrti je ženske sporej zamrzil. Na vsak način je sklenil, da se ne poroči nikdar več, pa če bi bila še taka sila. Za oba otroka, ki sta bila za nekaj let po starosti drug od drugega, je tedaj poskrbel tako, da ju je dal v rejo oddaljeni zlahti in bil je prepričan, da bosta vzgojena bolja, kakor če bi ju vzgajal sam. Čez nekaj let je dal mlajšega, o katerem so pravili, da je odprte glave, v mestne šole, starejšega pa je namenil za grunt in ga je zato vzel domov, da je hodil s hlapci in deklami na polje in se je tako počasi privajal na delo.

Ko je Kožuhar vse to premišljeval, se je kar nenadoma znašel pod velikim klanecem v Griži. Iti čez loško mesto bi bilo kaj nevarno. Zato je za danes ukrenil popolnoma nekaj drugega. Mahnil jo je proti Podložu in od tam dalje po skrivnih poteh proti meji. Nebo se je bilo polagoma popolnoma prevleklo z mrenastimi oblaki in le tu in tam je še mežikala kakšna zvezda.

Za to pot se je bil Kožuhar temeljito pripravil. Tako je delal vselej, kadar je gнал večje število konj čez. Natanko je vedel, da bo njegov sojed, ki je bil tudi tihotapec, prav nocoj tudi skušal gnati čez. Kožuharju je bila znana tudi pot, po kateri pojde. Računal je, da bo šel od doma okrog desetih in bo prišel na mejo proti enajstim. Kožuhar je vse to skrivaj sporočil graničarjem. Prepričan je bil, da bo zdaj na onem kraju vse polno graničarjev, zakaj sosed je veljal tudi za nevarnega tihotapca. Zato pa graničarji ne bodo imeli toliko za mar drugega dela meje in Kožuhar bo svoje konje lahko nemoteno pregnal.

Zdal je spel natanko proti kraju, kjer je mislil prekoračiti mejo. Za pasom si je odpel revolver in ga ni več spustil iz roke. Kar naprej je imel prst na petelinu. Bila je smrtina tišina. Slišati ni bilo drugega kakor stopanje konj, a še to se je dušilo v vlažni ilovici. Bolj ko se je bližal meji, bolj je bil oprezen. Vedel je, da je od kraja, kjer je pravkar bil, še natanko pol ure do karavljve, če bi šel peš. Pot pa je vodila natančno tja. Tedaj je pomislil na soseda, ki nanj nemara zdaj že kje čakajo graničarji. Nasmehnil se je. Kakšnih pet sto metrov pred karavljvo je krenil s poti in zašel v gozd. Bilc je temno kakor v rogu in konji so samo po pameti še iskati poti med drevjem, ki pa k sreči ni bilo preveč gosto. Kožuhar je napenjal oči naprej in nazaj, da bi nobene količkej sumljive stvari ne prezrl. Kadar koli se je kje splašila divjačina in zdrvela skozi gozd, se je zdrzil in že naperil samokres v tisto smer. Samo še dober streljaj je imel do meje. Še nekaj minut, pa bo čez.

Pravkar je mislil poglati konje v ves galop, ko ga je zadelo kakor grom: »Stoj! — Stoj! — Pucač!«

Kožuhar se je prvi trenutek vzravnal in za hip ni vedel, ali naj požene v dir proti meji ali pa v hitrici obrne in zapodi nazaj. Vedel je, da je druga stvar skoraj nemogoča, zakaj prav gotovo bi ga zajeli. Tedaj se je v trenutku sklonil konju prav do vratu in zavpil: »Hajd, hajd!« Izpodbodel je konja, da je visoko odskočil, takoj nato pa se je vsa čreda pognala v blazen dir.

Naslednji hip je zagrmel strel. Grozno je odjeknilo v gozdno tišino. Kožuhar je natanko videl, kje se je zablistalo in že mu je krogla zabrenčala mimo ušes. Čutil je tudi, da se je takoj nato zarila v deblo nekega drevesa. Tudi sam ni čakal. Začel je streljati kot obseden proti kraju, od koder je videl blisk. Ponovno se je približalo in zagrmelo tam zadaj — zdaj že precej daleč od njega — oddal je sam ponovno strel in že je zašlišal, kako je nekdo zavpil: »Jao — u pomoč!« A ta glas je slišal že na tleh, zakaj konj pod njim je bil planil visoko v zrak in se takoj nato zrušil.

»Konja je ustrelil pod menoj!« mu je prešinilo možgane. Kakor bi trenil, se je pobral. Slutil je, da gre zdaj za res. Pograbil je zadnjega konja, ki je pridrvel mimo njega, za vrat in se mu z vso močjo zavihtel na hrbet.

Nato se je nekaj trenutkov slišalo samo zamolklo topotanje konjskih kopit. Potem pa se je začelo streljanje od vseh strani.

»Na pomoč so mu prihiteli!« je vedel Kožuhar. Izpodbodel je konja na vso moč, da bi prišel pred drveče živali in da bi tako imel vsaj malo kritja. Bil je že na meji. Še nekaj sekund in konji so predrveli mejo in peketalji naravnost proti mestu, kjer je bil Kožuhar dogovorjen z zamejnim tovarišem, ki naj bi prevzel konje. Prej ko v petih minutah je bil tam.

Tovariš se je izvil iz teme in ga glasno pozdravil, da ga je Kožuhar takoj spoznal.

»Streljanje sem slišal. Ti je šlo v ozko?«

»Pa kako!« si je še ves drhteč oddahnil Kožuhar. »Konja mi je izbil izpod sedala, toda tudi jaz sem mu pošteno posvetil!«

»Kaj si ga tako, da bo imel za vedno dovolj?«

»Ne vem, zakaj po strelu je še nekaj kričal.«

Potem sta se kar hitro zgovorila. Italijan mu je brez barantanja takoj odštel denar, ki ga je Kožuhar zahteval za vsaj enajst konj, potem pa sta si samo še stisnila roke in Italijan je zajahal ter odšel v noč. Kožuhar pa se je tudi odpravil in brez obotavljanja odšel nazaj proti meji.

Kar mrz ga je stresal, ko je pomislil, v kakšni nevarnosti je bil. Kaj takega se mu že zlepa ni primerilo. Ni mogel razumeti, kako se je to prav za prav zgodilo.

»Pa ne, da bi me bili pogruntali in mi postavili zasedo?« ga je nenadoma zaskrbelo. Že v tem trenutku je sklenil, da bo poslej spremenil svoje načrte.

»No, pa tudi, če bi prišli na to, da sem jih vlekel za nos, se jim je slabo izplačalo.«

Vendar: vedel je, da nikakor ni še iz nevarnosti. Nikakor ne sme nihče izvedeti, da je danes prav on gнал konje čez. Če je onega, ki je streljal nanj, v resnici tako, da ima za vedno dovolj, potem bodo gotovo začeli preiskavo. Nikakor ne sme pasti sum nanj. In že je imel načrt, kaj bo naredil. Porogljivo se je nasmehnil, si gredoč ponovno nabli samokres in se bližal meji. Vrnil se je v polnem miru, ne daleč od kraja, kjer je prej zdrvel s konji čez...

(Se bo nadaljevalo.)

Mila nimate?

Potem si ga skuhajte sami! Vse za to potrebne surovine: lužni kamen, prah za peno, terpentini in kolo onijo ter navodila za kuho dobite po nizki ceni (razpošilja tudi po pošti) pri

Kr. dvornem dobavitelju

Drogerija Gregorič, Ljubljana, Prešernova 5

Plačaj premijo vedno točno v znesku, ki je napisan na položnici! Drugače boš plačal premalo, dobil boš opomin in novo položnico ter priračunane nove stroške!